รู้บัญชี

อย่างง่ายใน

90 นาที

ผศ.อำนาจ รัตนสุวรรณ
ธีรเสฏฐ์ ศิรธนานนท์

THAILAND ACCOUNT.com

ศูนย์หนังสือจุฬาฯ
Chulabook.com

ISBN 978-616-7707-88-4
9 786167 707884
รู้บัญชีอย่างง่ายใน 90 นาที
ราคา 88.00 บาท

EDITOR'S talk

บัญชีเป็นเรื่องที่ไม่ยากครับ .. เพียงแต่ต้องจับประเด็นพื้นฐานในการบันทึกรายการให้ได้เท่านั้น ซึ่งในหนังสือเล่มนี้ได้อธิบายถึงหลักการบันทึกรายการบัญชี บัญชีแบบตัว T การหายอดคงเหลือของแต่ละบัญชี ไปจนถึงการจัดทำงบการเงิน **พร้อมเสียงบรรยาย MP3 ประกอบทุกหน้า** เพื่อสร้างความเข้าใจให้ทุกคนสามารถเรียนรู้บัญชีได้ใน 90 นาที

"การเรียนรู้บัญชีเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทำงานไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดก็ตาม หากสามารถรู้ถึงที่มาที่ไปของรายการที่เกิดขึ้น หรือผลกระทบต่องบการเงินแล้ว ก็จะช่วยให้ตัวเองมี Value เพิ่มขึ้น"

"

พร้อมเสียงบรรยาย MP3
ประกอบทุกหน้า

"

CONTENTS

1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญชี
Introduction to Accounting 3

2 หลักการบันทึกรายการ
Entry Principles 20

3 การบันทึกรายการตามหลักบัญชี
Accounting Entry 38

4 การจัดทำงบการเงิน
Financial Statement 55

“เริ่มต้นเรียนรู้บัญชีอย่างง่าย ด้วยการเข้าใจฐานะการเงินส่วนบุคคล”

1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญชี Introduction to Accounting

การบัญชี (Accounting) เป็นเรื่องของการจดบันทึกรายการหรือข้อมูลที่เป็นจำนวนเงิน รายการประเภทเดียวกันจะถูกบันทึกไว้ด้วยกัน และเมื่อสิ้นระยะเวลาหนึ่งจะสรุปยอดของรายการต่างๆ ที่ได้บันทึกไว้ว่า แต่ละรายการมียอดเป็นเท่าใด แล้วจัดทำเป็นรายงานในรูปแบบมาตรฐานที่กำหนดไว้เพื่อแสดงความเป็นไปของธุรกิจให้แก่บุคคลกลุ่มต่างๆ ที่สนใจได้รับทราบ รายงานที่จัดทำขึ้นนี้เรียกว่า งบการเงิน (Financial Statement) ซึ่งประกอบด้วย งบกำไรขาดทุน (Income Statement) งบแสดงฐานะการเงิน (Financial Position Statement) และ งบกระแสเงินสด (Statement of Cash Flows)

บุคคลกลุ่มต่างๆ ได้แก่ บุคคลภายนอกกิจการที่มีส่วนได้เสียกับกิจการ ต้องการใช้ข้อมูลในงบการเงินในวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน เช่น ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้การค้า หน่วยงานของรัฐ เป็นต้น และบุคคลภายในกิจการ เช่น ผู้บริหารในระดับต่างๆ ที่ต้องการข้อมูลทางการบัญชีเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนและควบคุมการดำเนินงานของกิจการ เป็นต้น

หลักและแนวความคิดในทางการบัญชี

เนื่องจากงบการเงินมีประโยชน์ต่อบุคคลหลายฝ่าย ข้อมูลในงบการเงินที่นำเสนอต่อบุคคลกลุ่มต่างๆ นั้น จึงต้องเป็นข้อมูลที่มีลักษณะ 3 ประการดังนี้ ประการแรกมีความเกี่ยวข้อง (Relevance) กับการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน นั่นคือ ข้อมูลในงบการเงินสามารถใช้ประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตได้ ประการที่สองมีความเชื่อถือได้ (Reliability) นั่นคือ ต้องเป็นข้อมูลที่มีความเที่ยงธรรม ไม่ใช่ข้อมูลที่เสริมแต่งขึ้นเพื่อหวังประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ประการที่สามการเปรียบเทียบกันได้ (Comparability) นั่นคือ ข้อมูลคนละงวดเวลากันต้องเปรียบเทียบกันได้ และต้องสามารถเปรียบเทียบกับข้อมูลในงบการเงินของกิจการอื่นได้ด้วย

ดังนั้นเพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของผู้ใช้งบการเงินทุกกลุ่ม จึงมีข้อกำหนดให้งบการเงินของทุกกิจการ ต้องได้รับการตรวจสอบจากบุคคลภายนอกกิจการที่เรียกว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เพื่อให้ออกความเห็นว่างบการเงินของกิจการนั้นๆ ได้จัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principles; GAAP) หรือไม่ สภาวิชาชีพบัญชีได้ออกมาตรฐานการบัญชีหลายฉบับ ทั้งนี้เพื่อให้นักบัญชีซึ่งเป็นผู้จัดทำงบการเงินได้ถือเป็นหลักปฏิบัติ มาตรฐานฉบับต่างๆ นั้น ล้วนแต่มีรากฐานมาจากหลักและแนวความคิดในทางการบัญชีดังนี้

1. หลักหน่วยเงินตรา

ปัจจุบันเราใช้เงินตราเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยน ดังนั้นในการบันทึกหรือรายงานข้อมูลทางบัญชีจะต้องบันทึกหรือรายงาน ด้วยหน่วยเงินตราเสมอ ซึ่งจะทำให้ข้อมูลทางบัญชีสามารถสื่อความหมายกับผู้ใช้ข้อมูลทางบัญชีได้เป็นอย่างดี ในกรณีที่มีการบันทึกรายการบัญชีด้วยเงินสกุลต่างประเทศ ก็ต้องแปลงค่าเงินให้เป็นเงินบาทด้วย

2. หลักความเป็นหน่วยงานของกิจการ

กิจการต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นมา ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของเจ้าของคนเดียว ห้างห้นส่วน หรือบริษัทจำกัดก็ตาม ถือว่าเป็นหน่วยงานที่แยกเป็นอิสระจากเจ้าของกิจการ ดังนั้น ข้อมูลของแต่ละกิจการจะต้องบันทึกแยกจากกันและต้องแยกออกจากส่วนของเจ้าของด้วย ทั้งเพื่อที่จะทำให้การวัดผลการดำเนินงานของแต่ละกิจการเป็นไปอย่างถูกต้อง เช่น นายสมานมีกิจการ 2 ประเภท คือ กิจการซ่อมรถ และกิจการตัดผม นายสมานจะต้องบันทึกสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และ ค่าใช้จ่าย ของแต่ละกิจการแยกจากกัน และไม่นำเอารายได้และค่าใช้จ่ายของครอบครัวมารวมกับของกิจการ

<u>ในแง่ของกฎหมาย</u> สินทรัพย์และหนี้สินที่เป็นของกิจการ (เจ้าของคนเดียว) และสินทรัพย์และหนี้สินที่เป็นของส่วนตัวเจ้าของ เป็นส่วนเดียวกัน

แต่หากมีการจดทะเบียนนิติบุคคล ไม่ว่าจะเป็นห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทจำกัด จะถือว่าเป็นคนละส่วนกัน

3. หลักการดำเนินงานต่อเนื่อง

การจัดทำงบการเงินของกิจการต่างๆ จัดทำขึ้นตามข้อสมมติที่ว่ากิจการจะยังคงดำเนินงานต่อเนื่องไปเรื่อยๆ สินทรัพย์ของกิจการมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงาน มิได้มีไว้เพื่อขาย ดังนั้น สินทรัพย์ของกิจการที่แสดงในงบดุลจึงแสดงด้วยราคาทุน เช่น ที่ดินซึ่งใช้เป็นที่ตั้งอาคารของกิจการซื้อมาเมื่อ 5 ปีที่แล้วราคา 1,000,000 บาท ราคาตลาดปัจจุบันมีราคา 5,000,000 บาท งบดุลของปีปัจจุบันยังคงแสดงที่ดินด้วยราคา 1,000,000 บาทเช่นเดิม อย่างไรก็ตาม แนวความคิดในเรื่อง “การดำเนินงานต่อเนื่อง” ไม่อาจจะนำมาใช้ได้เมื่อ มีเหตุชี้ชัดว่า จะหยุดการดำเนินงาน เช่น เลิกหรือขายกิจการ ในกรณีนี้ควรแสดงสินทรัพย์ด้วยราคาตลาดในปัจจุบัน (Current Market Value)

4. หลักงวดเวลา

เมื่อได้จัดตั้งกิจการขึ้นมาแล้ว บุคคลหลายฝ่ายที่มีส่วนได้เสียกับกิจการย่อมต้องการทราบผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการเป็นระยะๆ ดังนั้น จึงต้องมีการแบ่งการดำเนินงานออกเป็นงวดๆ เรียกว่า **งวดบัญชี (Accounting Period)** ระยะเวลาของงวดบัญชีอาจจะเท่ากับ 1 เดือน 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี ทั้งนี้เพื่อให้สามารถจัดทำรายงานทางการเงินได้

5. หลักราคาทุนเดิม

โดยส่วนใหญ่กิจการบันทึกและแสดงสินทรัพย์ในงบดุลตามราคาที่ได้จ่ายไปจริง (ราคาทุนเดิม) แม้ว่าต่อมาสินทรัพย์นั้นจะมีราคาสูงขึ้นจากเดิมก็ตาม แต่จะยังคงแสดงสินทรัพย์นั้นตามราคาทุนเดิม เช่น ที่ดินซึ่งใช้เป็นที่ตั้งอาคารของบริษัทซื้อมาในราคา 1,000,000 บาท ต่อมาอีก 5 ปีราคาที่ดินเพิ่มเป็น 5,000,000 บาท กิจการจะยังคงแสดงราคาที่ดินในงบดุลตามราคาที่ได้ซื้อมาคือ 1,000,000 บาท ส่วนหนี้สินจะบันทึกด้วยจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายชำระ

6. หลักความน่าเชื่อถือ

ข้อมูลในงบการเงินจะมีความน่าเชื่อถือเมื่อ แสดงข้อมูลตามความจริงที่ควรจะเป็น แสดงข้อมูลอย่างมีเหตุผล สามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ และข้อมูลต้องมีความเป็นกลาง นั่นคือ ต้องไม่แสดงข้อมูลในลักษณะที่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจตามที่กิจการต้องการ

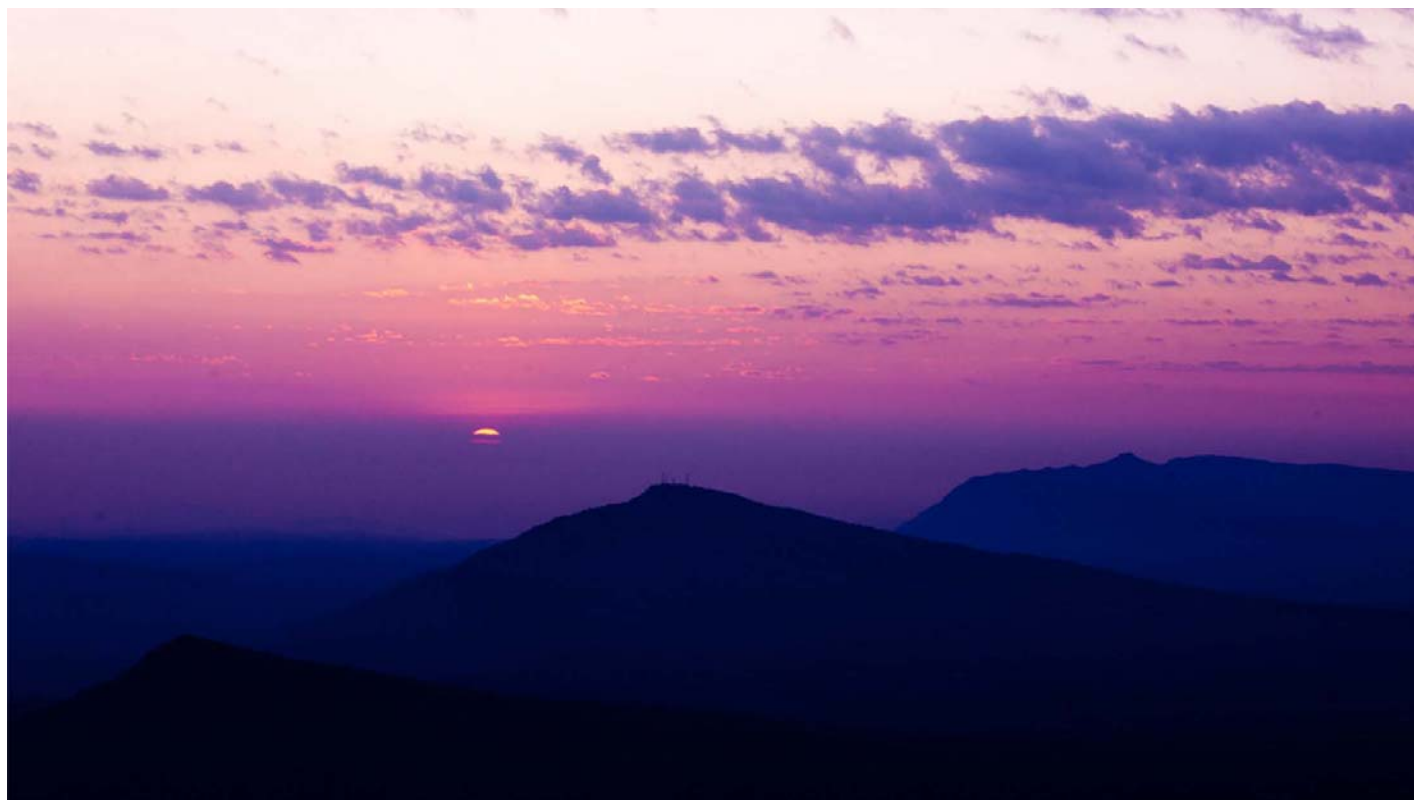

7. หลักการเกิดขึ้นของรายได้

กิจการจะรับรู้รายได้ (บันทึกรายได้) เมื่อรายได้เกิดขึ้น รายได้เกิดขึ้นเมื่อมีการส่งมอบสินค้าให้แก่ลูกค้าแล้ว (สำหรับกิจการที่ขายสินค้า) หรือเมื่อการให้บริการแก่ลูกค้าได้สิ้นสุดลงแล้ว (สำหรับกิจการที่ขายบริการ) ไม่ได้ยึดเอาเงินสดที่ได้รับมาเป็นเกณฑ์ในการแสดงเป็นรายได้ การแสดงรายได้ตามเกณฑ์นี้เรียกว่า **เกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis)** ดังนั้นรายได้ที่แสดงในงบกำไรขาดทุน จึงหมายถึงรายได้ที่เกิดขึ้นแล้วในงวดบัญชี ไม่ได้หมายถึงจำนวนเงินที่ได้รับจากการขายสินค้าหรือขายบริการ สำหรับรายได้บางประเภทเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่อง จะรับรู้รายได้ตามส่วนของระยะเวลาที่ให้บริการแก่ลูกค้าแล้ว

เช่น ได้รับเงินค่าเช่าอาคาร 30,000 บาท เป็นของระยะเวลา 3 เดือน เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 25X1 รายได้เกิดขึ้นต่อเนื่องทุกๆ วัน ยอดค่าเช่าที่จะรับรู้เป็นรายได้ของงวดบัญชีนี้ (ปี 25X1) ก็คือ 20,000 บาท (ให้บริการแล้ว 2 เดือน) ส่วนอีก 10,000 บาท จะรับรู้เป็นรายได้ปีหน้า (ปี 25X2)

<u>ตัวอย่าง</u> ร้านซ่อมรถแห่งหนึ่ง ได้ซ่อมรถให้ลูกค้ารายหนึ่งเสร็จเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 25X1 คิดค่าซ่อมรถ 1,000 บาท ลูกค้ามารับรถในวันที่ 7 ธันวาคม 25X1 แต่ยังไม่ได้ชำระเงิน ตามตัวอย่างนี้ ถือว่ารายได้เกิดขึ้นแล้วในปี 25X1 ดังนั้นต้องแสดงค่าซ่อมรถจำนวน 1,000 บาทเป็น**รายได้**ของปี 25X1 และแสดงรายการลูกหนี้การค้าในปี 25X1 จำนวน 1,000 บาท เนื่องจากลูกค้ายังไม่ได้ชำระเงิน

ในปี 25X2 ลูกค้ามาชำระค่าซ่อมรถในวันที่ 4 มกราคม 25X2 กิจการรับเงิน 1,000 บาท ถือว่าเป็นการเก็บเงินจากลูกหนี้การค้า

8. หลักการจับคู่ค่าใช้จ่ายกับรายได้

เป็นการพิจารณาว่า รายการใดบ้างที่ต้องแสดงเป็นค่าใช้จ่ายหรือเป็นต้นทุนที่ก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งต้องนำไปเปรียบเทียบกับรายได้ เพื่อคำนวณหากำไรขาดทุน ค่าใช้จ่ายสามารถแบ่งออกตามลักษณะการเกิดขึ้นได้ 2 ประเภท คือ **ค่าใช้จ่ายที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ (Direct Matching)** เช่น ซื้อสินค้ามาราคาชิ้นละ 30,000 บาท ขายไปในราคา 50,000 บาท รายได้จากการขายเกิดขึ้น 50,000 บาท และค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นทันทีเช่นกัน คือ 30,000 บาท (เรียกว่าต้นทุนสินค้าที่ขาย) ส่วนค่าใช้จ่ายอีกประเภทหนึ่งเรียกว่า **ค่าใช้จ่ายสำหรับงวด (Period Expense)** ค่าใช้จ่ายประเภทนี้เกิดขึ้นตามงวดเวลา เช่น เงินเดือน ค่าเช่าสำนักงาน และค่าประกันภัย เป็นต้น ค่าใช้จ่ายของงวดบัญชีจะต้องแสดงเฉพาะค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแล้วเท่านั้น ไม่ได้ยึดเอาการจ่ายเงินเป็นเกณฑ์ในการแสดงค่าใช้จ่าย การแสดงค่าใช้จ่ายตามเกณฑ์นี้เรียกว่า **เกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis)**